

6. Ofitsiynyy sayt kompaniyi «Tal-Ya Water Technologies» [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.tal-ya.com>
7. Ofitsiynyy sayt mizhnarodnoho vydannya Trading Economics. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <https://tradingeconomics.com/commodity/wheat>
8. Ofitsiynyy sayt portalu Index Mundi. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.indexmundi.com/commodities/?commodity=barley>
9. Ofitsiynyy sayt Publichnoho aktsionernoho tovarystva «Myronivs'kyi khliboprodukt» [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <https://www.mhp.com.ua/ru/home>
10. Shubravs'ka O.V. Rozvytok ahrarnoho rynku Ukrayiny v umovakh diyi innovatsiynykh chynnykiv / O.V. Shubravs'ka, K.O. Prokopenko // Ekonomika i prohnozuvannya: – 2013. – №2. – S. 118-129.

Рецензент: Карпов В.А. к.е.н., професор, начальник НДЧ Одеського національного економічного університету

1.02.2018

УДК 334.012.42(477)

Доброва Наталя, Однолько Вікторія

МЕХАНІЗМ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

У статті розкривається зміст терміну «соціальне підприємництво» та «соціальне підприємство», підкреслюються критерії соціального підприємництва та приведені можливості для розвитку соціального підприємництва в Україні. Сформований механізм сприяння розвитку соціального підприємництва в Україні, який полягає у: проведенні інформаційної роботи з роз'ясненням переваг, які дає розвиток соціального підприємництва в країні; піднятті рівня підприємницького освіти; необхідності розробити державну стратегію з розвитку соціального бізнесу; організації фінансування соціального підприємництва.

Ключові слова: соціальне підприємництво, соціальне підприємство, механізм сприяння розвитку, пільги, підприємницька освіта, критерії соціального підприємництва.

Доброва Наталья, Однолько Виктория

МЕХАНИЗМ СОДЕЙСТВИЯ РАЗВИТИЮ СОЦИАЛЬНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УКРАИНЕ

В статье раскрывается содержание термина «социальное предпринимательство» и «социальное предприятие», подчеркиваются критерии социального предпринимательства и приведены возможности для развития социального предпринимательства в Украине. Сформированный механизм содействия развитию социального предпринимательства в Украине заключается в: проведении информационной работы с разъяснением преимуществ, которые дает развитие социального предпринимательства в стране: поднятии уровня предпринимательского образования; необходимости разработать государственную стратегию по развитию социального бизнеса; организации финансирования социального предпринимательства.

Ключевые слова: социальное предпринимательство, социальное предприятие, механизм содействия развитию, льготы, предпринимательское образование, критерии социального предпринимательства.

Dobrova Natalia, Odnolko Viktoria

THE WAY OF ASSISTANCE OF SOCIAL BUSINESS DEVELOPMENT IN UKRAINE

In the article content are discussed the terms "social business" and "social enterprise", and are stressed the measures of the social business and occurrences of social business development in Ukraine. The way of assistance of social business development in Ukraine are formed, which are as follows: arranging informational work with an explanation of advantages that social business development in the country gives: the rising of the business education

level; the necessity of generation of national strategy of social business development; the arrangement of social business financing.

Key words: social business, social enterprise, the way of assistance of development, benefits, business education, the measures of the social business.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Враховуючи ситуацію, в якій зараз перебуває Україна, та її наслідки, соціальне підприємництво для нас стає ще більш актуальним. Виникнення та розвиток соціального підприємництва, в першу чергу, обумовлений загостренням соціальних проблем у суспільстві, в тому числі й у розвинених країнах. Разом з тим, не можна сказати, що потреба у вирішенні соціальних проблем є ключовим фактором, що сприяє створенню соціальних підприємств. Результати аналізу середовища функціонування соціальних підприємств у європейських країнах та у США свідчать про те, що значну роль у поширенні соціального підприємництва відіграли економічні та нормативно-правові фактори. Тобто наявність значної кількості соціальних проблем є лише підґрунтям для створення соціальних підприємств, але їх реальний розвиток вимагає відповідного економічного та законодавчого забезпечення [1]. Необхідно розробити дієвий механізм сприяння розвитку соціального підприємництва в Україні.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Важливий внесок у розробку та аналіз проблем, пов'язаних з розвитком соціального підприємництва внесли вчені С. Алворд, Г. Діз, Б. Дрейтон, П. Друкер, та інші. Серед українських авторів, які досліджують проблеми соціального підприємництва, можна відзначити роботи З. Галушки, О. Кіреєвої, В. Удодової, В. Шаповал та інші.

Не можливо не відмити посібник «Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін», який підготовлений колективом українських авторів: Свинчук А.А., Корнецьким А.О., Гончаровою М.А., Назаруком В.Я., Гусак Н.Є., Тумановою А.А., де розглядаються такі теми, як: поняття «соціальне підприємництво»; історичні віхи розвитку цієї діяльності у світі та Україні; місце інновації у соціальному підприємстві; характеристики соціальних підприємств в Європі, Великобританії, Німеччині та Україні; перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні.

Фахівці вивчають еволюцію соціального підприємництва, аналізують його визначення, функції, особливості соціальних підприємств та ін. В Україні розвиток практик соціального підприємництва відбувається на тлі незавершеності теоретичних розробок, що породжує неоднозначність його трактувань і характеристик.

Саме відсутність цілісного підходу до вивчення проблем та концептуальної основи соціального підприємництва дискусії щодо можливостей розвитку соціального підприємництва актуалізують наукові дослідження у цьому напрямку.

При цьому механізм сприяння розвитку соціального підприємництва у вітчизняній економічній системі розглянуто недостатньо, що визначає потребу у вивченні економічних та суспільних передумов становлення та активізації розвитку соціального підприємництва

Постановка завдання. Метою статті є характеристика можливостей для розвитку соціального підприємництва та обґрунтування механізму сприяння розвитку соціального підприємництва в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Соціальне підприємництво - це система господарювання, складовими якої є соціальні підприємства. Соціальні підприємства - це соціально орієнтовані суб'єкти підприємництва, діяльність яких спрямована на досягнення добробуту територіальних громад (соціальні, екологічні та етичні цілі) шляхом використання системного взаємозв'язку розвитку соціального підприємництва і розвитку місцевої економіки.

Критеріями соціального підприємництва є [2, с. 44]:

1) соціальна або екологічна спрямованість діяльності на вирішення конкретних соціальних проблем, стійкі позитивні соціальні результати;

2) прибуткова діяльність, самоокупність і фінансова стійкість, що сприяє до незалежності від зовнішнього фінансування;

3) реінвестиція доходу в бізнес на рішення соціальних проблем;

4) інноваційна діяльність, яка спрямована на застосуванні нових підходів на розв'язання соціальної проблеми;

5) масштабованість і тиражованість, що передбачає збільшення масштабу діяльності соціального підприємства і розповсюдження досвіду (моделі) з метою збільшення соціального впливу;

6) підприємницький підхід - здатність соціального підприємця бачити провали ринку, знаходити можливості, акумулювати ресурси, розробляти нові рішення, які надають довгостроковий позитивний вплив на суспільство в цілому.

За соціальним підприємництвом в Україні велике майбутнє.

Можна виділити такі можливості для розвитку соціального підприємництва в Україні [3, с. 30-33].

1. Наявність ресурсів, які не задіяні традиційним бізнесом.

По-перше, найбільший ресурс, який не цікавить традиційний бізнес - це людський ресурс, до якого можна зарахувати представників уразливих груп населення: люди з обмеженими можливостями; біженці (внутрішньо переміщені особи); національні меншини; люди похилого (пенсійного) віку; молодь; люди із залежностями; люди, що вийшли з місць позбавлення волі; ВІЛ-позитивні люди; багатодітні мами. Як правило, працевлаштування таких людей несе певні ризики для компаній, або вимагає додаткового інвестування для пристосування робочого місця до особливостей таких працівників. Часто такі люди мають прекрасні вміння і навички (таланти), однак їхні «особливості» відлякують традиційних підприємців і заважають брати їх на роботу через міфи та стереотипи.

По-друге, наступний ресурс, який не задіяний у традиційному бізнесі – це споруди, які знаходяться у власності громади.

В Україні багато будівель, які фактично не використовуються, бо в жахливому стані, та які знаходяться у власності громади. За кордоном існує багато прикладів, коли закинуті цехи непрацюючих підприємств трансформуються в офісні центри із працевлаштуванням представників вразливих груп населення і прибутками, що спрямовуються на вирішення місцевих проблем.

2. Великий бізнес завжди зацікавлений в аутсорсингу.

Багато великих підприємств намагаються не утримувати на своєму балансі низку допоміжних служб і підрозділів, бо це вимагає постійних витрат, тому все частіше можна спостерігати замовлення таких послуг, як прибирання, транспортування, кур'єрська доставка, обслуговування оргтехніки і мереж, реклама і зв'язки з громадськістю,

організація подій, освітні послуги, бухгалтерський облік, виробництво різних деталей тощо. Це дає змогу розвиватися малому бізнесу. Іншою складовою великого бізнесу є соціальна відповідальність, яка полягає у допомозі місцевій громаді вирішувати нагальні проблеми.

3. Соціальне підприємництво підтримується міжнародними фондами і організаціями, що дозволяє і створювати, і розвивати соціальні підприємства.

Необхідно сформувати механізм сприяння розвитку соціального підприємства в Україні. Цей механізм може складатися з наступних елементів.

По-перше, проведення інформаційної роботи з роз'ясненням переваг, які дає розвиток соціального підприємництва.

Проводити цю роботу має підприємницьке співтовариство, консультанти-інвестори, які працюють у соціальному бізнесі і розуміють суть соціального підприємництва. Інформаційна робота може проводитися за допомогою засобів.

1. Поширення інформації про соціальне підприємництво через засоби масової інформації.

2. За допомогою інтернету підприємницьке співтовариство може організовувати безкоштовні он-лайн уроки, недорогі курси і навіть лекції професорів зі світовими іменами. Бізнес-школи повинні відкрити двері для стартаперів соціального підприємства.

3. Організація тренінгів та навчальних програм організації соціального підприємства. Необхідно на цих тренінгах навчитися соціальному підприємцю ставити цілі.

4. Організація за допомогою фахівців зустрічей, круглих столів, форумів де все б сходилося разом: і психологи, і підприємці, і коучі, і юристи і виробляли спільні рішення з оптимального створення соціального підприємства.

Підприємницька спільнота коучів сформується, як тільки підприємці зрозуміють, що соціальне підприємництво — це незаповнена ніша в економіці та дієвий механізм суспільних змін [4].

Розвиток соціального підприємництва в Україні вимагає створення розвинутої системи інформаційно-консультаційного забезпечення та інфраструктури, підтримки її діяльності. Основним елементом такої системи має бути мережа регіональних інформаційно-аналітичних центрів, які в майбутньому інтегруються в

єдину інформаційну систему. При цьому головними завданнями регіональних інформаційно-аналітичних центрів повинні бути:

-забезпечення доступу соціальних підприємців до інформації (правової, нормативно-довідкової, маркетингової, науково-технологічної, комерційної та ін.) у процесі створення та функціонування підприємств;

- надання консультаційних послуг з питань стану ринку, кон'юнктурного аналізу, управління соціальним підприємством, участі у виставках, підготовці кадрів;

- інформування органів державної влади про стан справ у сфері соціального підприємництва та тенденції його розвитку.

По-друге, підняття рівня підприємницької освіти.

Основною проблемою у розвитку соціального бізнесу в Україні вважається саме відсутність підприємницької освіти.

Слід також звернути увагу на те, що на сьогодні українські вищі навчальні заклади недостатньо активні у справі включення соціального підприємництва в освітнянські програми, що призводить до того, що українські студенти не одержують інформації про роль соціального підприємництва для розвитку громадянського суспільства і про можливість, що воно відкриває для їх особистої реалізації. Це породжує відсутність системного підходу до виховання та підготовки кваліфікованих кадрів для здійснення діяльності у сфері соціального підприємництва[4].

В Одеському національному економічному університеті на кафедрі економіки, права та управління бізнесом розроблена базова дисципліна «Основи бізнесу», де однією з тем є тема «Соціальне підприємство», де розглядаються питання сутності та значимості соціального підприємництва, соціального підприємства в Україні на підставі вітчизняних прикладів та міжнародного досвіду.

Варто зазначити, що будь-який досвід соціального підприємництва, успішний в одній країні, не може бути перенесений в іншу країну без адаптації. Проте вітчизняним соціальним підприємствам ближчим може видатися досвід європейських країн, де соціальні підприємства є дотаційними і залежними від донорів і держави. Проте, не варто забувати багаті вітчизняні історичні традиції підприємницької діяльності, що базуються на релігійно-етичних засадах і моральній відповідальності, і які можуть стати фундаментом сучасного соціального підприємництва [6].

Взагалі менталітет українського народу формувався під значним впливом християнства і тому чесність, відповідальність, працелюбство, прагнення до досконалості, милосердя, піклування про ближніх, поважливе ставлення до землі, природи були характерними якостями народу. В середовищі купецтва та підприємців вважалось, що прибуток є дуже важливим, але честь є вищою за прибуток, багатство сприймалось як відповідальність перед Богом та суспільством, обов'язком багатой людини вважалось благодійництво.

Експерти виділили такі найбільш вагомні фактори, які впливають на формування соціально відповідальної поведінки у нашому суспільстві:

- система духовно-морального виховання, освіта, сім'я (62,0%);
- ментальність, традиції, історичний досвід населення України (53,2%);
- схвалення та стимулювання соціально відповідальної поведінки владою (44,9%);
- партнерські та ділові стосунки із зарубіжними фірмами (32,9%);
- приклади соціально відповідальної поведінки представників (влада, бізнес-структури) розвинутих країн (25,9%) [5, с.30].

На нашу думку, основними причинами непопулярності соціального бізнесу в Україні можна вважати такі:

- вкладання основних коштів у громадські організації, а не у підприємницьку особистість. За своєю природою громадські та благодійні організації є неприбутковими. Тобто ці структури можуть мати досвід підготовки та виконання проектів, фінансованих міжнародними договорами, але це не є ознакою наявності вміння вести бізнес, заробляти прибутки;

залучення коштів із грантів на ведення діяльності соціального підприємництва. Вадою цього є неможливість гранту стимулювати бажання заробляти гроші, оскільки отримані активи не потрібно повертати. Як наслідок – немає страху перед збитками, не стовідсоткове вкладання в роботу.

По-третє, необхіднорозробити державну стратегію з розвитку соціального бізнесу.

Соціальне підприємництво в нашій державі часто є єдиним можливим варіантом хоча б часткового вирішення суспільних проблем. Значний негативний вплив на поширення соціального підприємництва в Україні спричиняє відсутність нормативно-правової бази, що регулювала б діяльність соціальних підприємств, а також незначний обсяг інформації в ЗМІ про діяльність численних підприємців-ентузіастів.

Спроби ж нашої держави легалізувати та підтримати соціальне підприємництво поки що зазнають невдач. Депутат від фракції «Батьківщина» вніс на розгляд Комітету Верховної Ради з податкової політики два законопроекти: «Про соціальні підприємства» та «Про внесення зміни до статті 154 Податкового кодексу України щодо підтримки соціальних підприємств». Перший вводив поняття «соціальне підприємство» та визначав критерії, за якими підприємство могло бути визнане «соціальним». Другим законопроектом пропонувалося звільнити соціальні підприємства від оподаткування прибутку, отриманого від продажу (постачання) товарів та виконання соціальних робіт та послуг. Автор законопроекту також пропонував створити Міжвідомчу комісію з питань підтримки соціальних підприємств, яка б визначала статус «соціальності» того чи іншого підприємства та його відповідність умовам на отримання податкових пільг. Комітет Верховної Ради з податкової політики відхилив перший законопроект ще на стадії його розгляду в комітеті [1].

З метою активного розвитку соціального підприємництва в Україні необхідним вбачається прийняття Закону України «Про соціальне підприємство», який би нормативно врегулював доцільні та можливі організаційно-правові форми соціального підприємства та особливості оподаткування. Ми вважаємо, що для активізації розвитку соціального підприємництва в Україні нині необхідним є: закон про соціальне підприємництво, що визначав би чіткі критерії соціального підприємництва та створив правові механізми підтримки соціальних підприємців.

В Європі «легалізація» соціального підприємництва сталася більше двадцяти років тому. Так, у 1991 році парламент Італії прийняв закон щодо діяльності «соціальних кооперативів» - малих та середніх бізнесів, що вирішують соціальні проблеми громад. Закон визначив

два типи соціальних кооперативів: тих, що надають соціальні, освітні та медичні послуги населенню (група «А») та тих, що створюють можливості для працевлаштування та соціальної інтеграції вразливих верств (група «Б»). Уряди Іспанії, Португалії, Греції, Бельгії та Франції також законодавчо закріпили роботу соціальних підприємств у формі кооперативів, основною рисою яких є демократична форма правління та обов'язковий розподіл акцій компанії між її засновниками, волонтерами та бенефіціарами. У країнах ЄС соціальні підприємства знані як «кооперативи соціальної солідарності» (Португалія), «кооперативи соціальних ініціатив» (Іспанія), «компанії соціальної мети» (Бельгія), «соціальні кооперативи колективної власності» (Франція). Парламент Великої Британії узаконив роботу соціальних підприємств (або «компаній, що працюють в інтересах громади» - social interest companies) у 2004 році. Робота соціальних підприємств також легалізована в Угорщині, Чеській республіці, Словацькій республіці, Словенії, Литві та Польщі (Польський парламент прийняв закон «Про соціальні кооперативи» 2006 року) [1].

Основними інструментами реалізації тієї чи іншої концепції державної підтримки є програми та стратегії. На сьогоднішній день найбільш активна робота у цій сфері проводиться у європейських країнах, оскільки, майже у кожній такій країні, приймалися чи стратегії, чи програми (на національному рівні: в Португалії, во Франція, програми соціальної економіки в Ірландії, і соціальних підприємств у Фінляндії; на регіональному можна назвати державні програми в Бельгії, і в Іспанії, які орієнтовані на соціальні підприємства. Вдалими крокам Великої Британії на шляху розвитку соціального підприємництва можна вважати прийняття наступних державних стратегій: «Соціальне підприємництво: стратегія успіху», «Кращий бізнес: стратегія і план дій для соціальних підприємств Шотландії», в яких ставилися такі цілі як підвищення ролі соціального підприємства, відкриття ринків для таких підприємств, створення інтегрованої підтримки сектора та інше [7].

Для активізації розвитку соціальних підприємств в Україні необхідна розробка відповідної державної стратегії, зокрема, розробка спеціальної законодавчої бази для функціонування соціальних підприємств, відповідної програми розвитку з визначеними

пріоритетами їх державної фінансової підтримки, створення інструментів залучення бізнесу та громадських організацій для розвитку соціального підприємництва, та створення сприятливих умов у сфері оподаткування малих підприємств, оскільки більшість соціальних підприємств функціонують у формі малого підприємства.

В-четверте, організація фінансування соціального підприємництва.

Головна відмінність соціального підприємництва від підприємництва в тому, що прибуток спрямовується на вирішення соціальних проблем. В іншому воно повністю підпорядковується законам бізнесу: сплачуються податки, планується розвиток, отримується прибуток. Прибутки соціального підприємства спрямовуються головним чином на розвиток бізнесу, громадські справи чи на вирішення гострих суспільних проблем. Соціальне підприємництво перебуває на межі традиційного підприємництва та благодійності. Соціальне підприємництво бере від благодійності соціальну спрямованість діяльності, а від бізнесу – підприємницький підхід.

Тому соціальне підприємництво потребує пільг як і звичайне мале підприємництво. Соціальні підприємства слід сприймати як звичайний малий та середній бізнес, який має соціальну місію, а це означає, що частка соціальних підприємств лише збільшуватиметься узагальній кількості підприємств України.

На сучасному етапі розвитку соціального підприємництва через дефіцит фінансових коштів або при відсутності таких у малих підприємств гостро стоїть проблема розвитку та переоснащення виробничої бази, перш за все виробничого обладнання та виробничих площ. Вирішенню цієї проблеми держава може сприяти через:

- спрямування частини коштів, отриманих від приватизації державного майна, на розвиток матеріально-технічної бази соціального підприємництва;

- розробку і впровадження механізму передачі виробничим підприємствам соціального бізнесу площ і виробничих потужностей, в тому числі і тих, які звільняються в процесі ліквідації, реорганізації та банкрутства установ та підприємств;

- використання виробничого потенціалу великих підприємств, корпорацій на умовах лізингу, що дасть можливість соціальним

підприємницьким структурам звести до мінімуму витрати на придбання основних фондів, а можливість внесення в їх установчий капітал або передача його в господарське управління соціальним підприємствам підвищить їх заставну спроможність і стабільність.

Найважливішими факторами, які сприяють розвитку соціального підприємництва в Україні, є фінансування, пільгові кредити. На думку К. Смаглій, авторки книги «Зміни творить кожен із нас: соціальне підприємство та стратегічна філантропія», соціальне підприємство можестати рушійною силою позитивних змін у секторі громадських та благодійних організацій, інструментом для досягнення вищої продуктивності, справедливості та сталості надання соціальних послуг. Задля цього потрібно докладати зусилля не лише над розвитком власних маркетингових стратегій, а й в галузях освіти, культури, політики, соціальної сфери, створювати об'єднання та міжсекторальні партнерства[8, с.185].

Вагомим у започаткуванні будь-якого виду бізнесу є наявність інвестицій, без чого практично неможливо започаткувати власну справу. В Україні у квітні 2016 року WESTERNNISEnterpriseFund (WNISEF) та АТ «Ощадбанк» спільно розпочали здійснення інноваційної програми, що стосується кредитування соціальних ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ / ECONOMICSCIENCES 103 підприємств у національній валюті і, щонайважливіше, за низькими відсотковими ставками. WNISEF вважається першим в Україні регіональним фондом прямих інвестицій, що має більш ніж двадцятирічний успішний досвід інвестування підприємств малого та середнього бізнесу і який, до речі, фінансує американський уряд через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Забезпечуючи реалізацію цієї програми, вигоду отримують насамперед вимушені переселенці, а також інваліди та інші незахищені суспільні групи людей. Програма пільгового кредитування забезпечить доступ до інвестиційних ресурсів за поміркованими ставками саме для соціальних підприємств. Важливими аспектами програми є те, що загальна сума кредитів у рамках впроваджуваної програми протягом наступних трьох років становитиме 100 млн грн; сума одного кредиту визначена в межах 250 тис. грн — 2,5 млн грн; програмою гарантовано, що для класичних соціальних підприємств, діяльність яких спрямована лише на розв'язання соціальних проблем, ставка за кредитом становитиме не

більше як 5 % річних, а для тих підприємств, які витрачають значну частку своїх прибутків на суспільно корисну діяльність — не більше ніж 10 % річних. За період функціонування програми планується видати до 300 кредитів [9].

Можливо, у майбутньому, коли кількість соціальних підприємств значно зросте, соціальне підприємництво могло б заснувати свої соціальні банки, щоб розвивати «соціальні інвестиції».

Розвиток соціального підприємництва відіграє велику роль у розвитку економіки країни в цілому. І у вирішенні проблем його фінансування значну роль повинна відігравати саме держава. Крім того, стимулювання розвитку та підтримка кредитування соціального бізнесу в Україні потребує таких заходів: спрощення механізму отримання кредитів підприємцями; сприяння розвитку небанківських фінансових установ; розробка та державна підтримка програм із мікрокредитування; вдосконалення механізму підтримки та розвитку соціального підприємництва; пільгове оподаткування для соціальних підприємств, що займаються інноваційною діяльністю; розробка державної програми пільгового фінансування соціального підприємництва; посилення співпраці з міжнародними фондами та організаціями, які підтримують соціальне підприємництво.

Висновки. Розвиток соціального підприємництва в Україні - це тривалий процес, масштаб і темпи якого неможливо прогнозувати, що пояснюється децентралізованим характером цих процесів. Однак значна негативна вплив на розповсюдження соціального підприємництва в Україні викликає відсутність нормативно-правової бази, яка регулюватиме діяльність соціальних підприємств, а також незначне обсяги інформації в ЗМІ про діяльність багатьох підприємств, що займаються питаннями інтелектуальної власності. Відповідно до законодавства, в більшості європейських країн державні органи (особливо на місцевому рівні) можуть надавати пільги соціальним підприємствам з метою підтримки їх соціальної місії.

Незважаючи на те, що зараз в Україні існує безліч організацій, що займаються підтримкою соціального підприємництва, вони в недостатній мірі сприяють його популярності в нашій країні. Цей процес можна прискорити шляхом проведення активної соціально-економічної політики, розгляду формування соціального підприємництва як важливого самостійного напрямку політики соціально-економічних реформ. Нарощування активності громадян

через створення соціальних підприємств, їх співпраця з владою дозволить розпочати в Україні рішення такого надзвичайно актуального питання як побудова соціальної держави та громадянського суспільства.

Література

1. Смаглій К, Чи потрібен Україні закон про соціальне підприємництво [Електронний ресурс] / К. Смаглій. – Режим доступу: <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/v-ukraini/135-chy-potriben-ukraini-zakon-pro-sotsialne-pidpriyemnytstvo>

2. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Посібник / Свинчук А.А., Корнецький А.О., Гончарова М.А., Назарук В.Я., Гусак Н.Є., Туманова А.А. – К: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017 – 188 с.

3. Шаповалова Т.В. Соціальне підприємництво і фандрейзинг: навчальний посібник/МФСА – К.: 2016.– 186 с.

4. Соціальне підприємництво — неоцінена необхідність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/economics_of_regions/socialne-pidpriyemnictvo-neocinena-neobhidnist-.html

5. Компанієць, В. В. Сутність корпоративної соціальної відповідальності: базові підходи західної наукової думки [Текст] / В. В. Компанієць // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2013. – №4. – С. 250-255.

6. Дейч М. Факторы формирования и стимулирования социальноответственного поведения личности, бизнеса, общества, государства в Украине [Текст] / М. Дейч, В. Компаниец // Вестник экономической науки Украины . – 2013. – Том 24. – Выпуск № 2 – С. 28-35.

7. Свинчук А. Роль держави у розвитку соціального підприємництва: європейський та американський досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/v-sviti/155-rol-derzhavy-u-rozvytku-sotsialnoho-pidpriyemnytstva-ievropeyskyi-ta-amerykanskyi-dosvid>

8. Смаглий К. Зміни творить кожен із нас: соціальне підприємництво та стратегічна філантропія/ К. Смаглий. — Київ: Видавничий дім «Киево-Могилянська Академія», 2014. — 207 с.

9. Босак І.П. Соціальне підприємництво: основні ознаки та особливості розвитку/ І.П. Босак // Наукові записки/ SCIENTIFIC PAPERS. — 2017. - №1 (54) — С. 99 -104. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nz.uad.lviv.ua/static/media/1-54/12.pdf>

1. SmahliiK, Chypotriben Ukraini zakon pro sotsialne pidpriemnytstvo [Elektronny iresurs] / K. Smahlii. — Rezhym dostupu: <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/v-ukraini/135-chypotriben-ukraini-zakon-pro-sotsialne-pidpriemnytstvo>

2. Sotsialne pidpriemnytstvo: vid idei do suspilnykh zmin. Posibnyk / Svynchuk A.A., Kornetskyi A.O., Honcharova M.A., Nazaruk V.Ia., Husak N.Ie., Tumanova A.A. — К: TOV «PIDPRYEMSTVO «VI ENEI», 2017 — 188 s.

3. Shapovalova T.V. Sotsialne pidpriemnytstvo i fandreizynh: navchalnyi posibnyk / MFSA — К.: 2016.— 186 s.

4. Sotsialne pidpriemnytstvo — neotsinena neobkhdnist [Elektronny iresurs]. — Rezhym dostupu: https://dt.ua/economics_of_regions/socialne-pidpriemnytstvo-neocinena-neobkhdnist-.html

5. Kompaniets, V. V. Sutnist korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti: bazovi pidkhody zakhidnoi naukovoï dumky [Tekst] / V. V. Kompaniets // Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky. — 2013. — № 4. — S. 250-255.

6. Deych M. Faktory formirovaniya i stimulirovaniya sotsialnootvetstvennoho povedeniya lichnosti, biznesa, obshchestva, gosudarstva v Ukrayne [Tekst] / M. Deych, V. Kompaniets // Vestnyk ekonomicheskoy nauki Ukrainy. — 2013. — Tom 24. — Vyipusk № 2 — S. 28-35.

7. Svynchuk A. Rolderzhavy u rozvytku sotsialnoho pidpriemnytstva: yevropeyskyi ta amerykanskyi dosvid [Elektronny iresurs]. — Rezhym dostupu: <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/v-sviti/155-rol-derzhavy-u-rozvytku-sotsialnoho-pidpriemnytstva-ievropeyskyi-ta-amerykanskyi-dosvid>

8. Smahlii K. Zminy tvoryt kozhen iz nas: sotsialne pidpriemnytstvo ta stratehichna filantropiia/ K. Smahlii. — Kyiv: Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylianska Akademiia», 2014. —207 s.

9. Bosak I.P. Sotsialne pidpriemnytstvo: osnovni oznaky ta osoblyvosti rozvytku/ I.P. Bosak // Naukovi zapysky// SCIENTIFIC PAPERS. – 2017. - №1 (54) – S. 99 -104. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://nz.uad.lviv.ua/static/media/1-54/12.pdf>

Рецензент: Сментина Н. В., д.е.н., професор, зав. кафедри економіки, права та управління бізнесом Одеського національного економічного університету

1.02.2018

УДК 658.8

Короленко Наталія, Соломко Владлена

МІЖНАРОДНА РЕПУТАЦІЯ КРАЇНИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ: ЛОГІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

У представленій роботі досліджується процес створення та споживання позитивного іміджу держави, позиціонування, як основного методу формування. В статті аналізується комунікативні стратегії по просуванню іміджу країни. Одним з головних аспектів м'якої сили є міжнародний престиж. Автори вивчають поняття «імідж держави», мету його побудови, функції та фактори, що впливають на позитивне формування. Значну увагу приділено інструментам та механізмам формування позитивного образу країни. У статті приведено аналіз поглядів дослідника Ернеста Галумова, підсумки його думок та вивчення, щодо типів іміджу та надано приклади. Визначено логістичний аспект щодо підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни. На закінчення розповідається про ділову репутацію або гудвіл, поняття та фактори впливу на них.